

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 170 кор.

За границею

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодиноким число по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш: а не возьмеш милости і щирі не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під п. І. п. Домбровського (Харунджини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в писарні Гавецького.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламації неопечатані відіти від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Над-сланим» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Толстой а війна.

Держимо в руках спору брошулку гр. Льва Толстого, видану в Англії редактором і накладчиком єго творів п. Чертковом, де в 10 розділах застановляє ся над причинами і наслідками війни. Слова великого мислителя палають огнем глибокого пересвідчення, а дібрані так сильно і консеквентно, що справляють собою могутнє враженє на читачу. Не місце тут розводити ся ширше над основою книжки; єї кожний легко зрозуміє, згадавши на п'яту заповідь Господню: «Не убий!»

Толстой бере приказ Божий в найзагальнійшій значіню і не допускає жадного убийства, хотьби навіть оправданого поняттями людської справедливости, чи самооборони. Під добу війна представляє ся єще в даних обставинах як щось неунікненого, щось з природи доконечного і тому має позори, немов би она лежала в людській природі. І справді з настанєм війни змінє ся цілий настрій суспільности. Мирні, чесні люди з посеред родин ідуть на різню і смерть. Праса з любовистию доносить про масові убийства в битвах, прибільнюючи о скільки можна їх розміри, немов би ще за мало було дійсної жостокости. Се чинить та сама праса, що в мирний час падає над кількома трунами підчас пожару театру, або залізничної катастрофи. Голоси про мир, братерство, розоруженє — змовкають і кожний стає по одній чи другій стороні, бодай думками-симпатіями взяти уділ в страшній борбі. Так діє ся підчас кожної війни.

Однак ми віримо, що настане час, коли людскість прийде до такого погляду на війну, до якого прийшла тепер з огляду на невірність. Не тільки римський світ, але єще тому кілька поколінь взад люди не могли поняти, як суспільність зможе обійти ся без примусової праці, як культура може розвинути ся без неволі. Так і що-до війни змінять ся погляди і може ще за нашої памяти. Бо і справді не кровожадність лежить в натурі культурного чоловіка, яка заставляє єго переочувати муки і смерть воюючих братів, а грядіти на їх борбу, як на гру манекінів, але власне той інтерес до суперництва, до всякої гри. Тій людській вдачі треба дати як найширше поле до прояви в спортивних іграх, як се діє ся в Англії і сьмільвих підприємствах.

Також згляди самооборони, а ще менше цивілізації не оправдують війни і милітаризму. Не будь єго, то і самооборона булаб непотрібна, а противно, милітаризм не оборонить від нападу другої милітарної сили. Щож до цивілізації і торгівлі, то она певно вела би ся успішнійше на мирній дорозі. Бо тепер цивілізація зачинає ся як-раз від воруженя півдиких і диких народів. В сей спосіб півдикі перед трицяти літами Японці прийшли до теперішньої милітарної сили, в той самий спосіб дикі Герери побивають тепер Німців португійськими карабінами, а недалекий вже

час, що і Хінці стануть так «цивілізувати ся». Огже міжнародним законодавством повинен бути унормований виріб убийчого оружя, як і єго продаж.

Виходячи з сего становиска, отвиряє ся широке поле для миролюбної діяльности і тою дорогою, ми віримо, зайде людскість поволі до здійсненя ідеї вічного мира. Однак ся рада, яку Толстой, по мисли своїх нігілістичних засад, подає як остаточний вислід своєї розвідки: щоби кожний поодинокий вояк — Росиянин чи Япончик — кинув оружє і не йшов убивати брата — се парадокс, який не може здійснити ся. То все одно, колиб хто був стремів до знесеня невірництва тим способом, що ззивав би невірників: не робіть! Однак свободу вибороти не уіпрні невірники, але здобули для них вольні брати, так і мир заведуть не дезертируючі вояки, але мирні горожани в імя братолюбия і поступу людскости.

Повиборче поколосє.

Після доповняючих виборів «Діло», як звісно, привнесло укладковий пос. Барвіньського тільки «льокальне і личне значінє», а коли пізнійше зміркувало, що руский загал інакше глядить на справу, вибрало «золоту середину» — себ то аві чичирк про цілу справу. Аж тепер надіслав др. Теофіл Окуневський «єще кілька слів о соймовій сесії та о доповняючих виборах», які «Діло» заміщує без коментарів і на чільнім місци. Статя д-ра Окуневського, — крім закінченя, яке очевидно дороблене ad usum Delphini і противорічить з попереднім змістом статі — містить в собі багато справедливих заміток і здорових гадок, тож подамо єї тут в цілости:

О значіню сесії наших соймових послів підчас послідної сесії — пише автор — і о єї копечности, а зглядно неконечности, писано і говорено в розгарі передвиборчої борби досить, та до єдности думок під тим зглядом Галицка Русь не дійшла.

Ще менше сходять ся думки в оцінці результату доповняючих виборів, а ріжниця під тим зглядом стрічаю не лиш у людей ріжних партій, але навіть між людьми щирими того самого стороництва. Ще в послідну днину перед доповняючими виборами стрітив я тут на нейтральнім ґрунті в Карльсбаді лично поважаного члена старорускої партії, котрий зі всею рішучостию закидав своїй-же партії політичний нетакт з причини видвигненя кандидатури о. Еффіновича против п. Барвіньського. А щож доперва тепер, коли партія народовців має аж надто причину тріумфувати по поводу удачного вибору тих самих послів (хоч зі стратою одного посла Барвіньського), а амбіція москвофілів хоче мати не менше рації тріумфувати над побідою найтяжшого свого ворога п. Барвіньського, котрого одного взяла собі партія ся за ціль повалити і єго в спілці з Поляками повалила!

Спорити тут з редакціями, котра сторона виграла а котра до решти скомпромітувалася, по моему на вінащо не придасть ся і до результату не доведе.

А по моему, пора заглянути глибоше, безпристрастно і безпартійно в суть самої річи, в

еволюцію наших політичних думок — думаю тут думок мас народних, котрі може в часті навіть несвідомо, в часті поспихані то одною то другою партією такий а не инший принесли результат виборчий!

Отже 1) сесія.

Голова руского клубу др. Олесницький вєвляє, що сесія була коначна, редакція «Галичания-а» каже противне. (Пригадую, що редакція ся була також противна сесії молодіжи з університету, дораджувала своїй молодіжи, щоби вертала до краю і тут на місци боролась за свої права! Як та боротьба тепер виглядає, всім звісно, пригадую також, що редакція ся була противна елементарним зривам наших мас народних підчас передтамтогорічних страйків і замість глядіти на єї обяви як на єудороги народа, котрий не хоче дати ся живцем в могилу зарити, та помочи, щоби організація сего народного протесту не прибирала пікідливих для самих тих мас форм — ремствувала «во всеуслішаніє можних сего міра», що се затія «радикально-сепаратистичних пайдократів». І робила се світла редакція против власного лучшого пересвідченя своїх же редакторів! Більше совісти під тим зглядом не завадило би).

Я згоджуюсь з головою руского клубу, що сесія була коначна, бо коли вся трілітна акція цілої репрезентації народної сконцентрувала ся коло одної гімназії (маю очевидно на думці гімназію руску в Станиславові), коли всео уже тек підготовлено, що стокількадесят послів противних згодило ся сповнити се культурне бажанє такої жмінки руских послів; коли навіть найвижша повага в державі, бо сама корона промовляє слово своє за тою гімназією, а мимо того всі підготовленя, всі надії в посліднім моменті лопнули, то сталось се найсвятійшим обовязком тої рускої репрезентації, щось такого зробити, щоби кривда ся народна, се даремне напруженє сил громом розляглось по всіх усюдах, щоби всюда о тим заговорили і скомпромітували тих, на котрих устах вічно звучать слова «свобода» я тут так невольць свого слабшого брата.

І якби найшло ся було ще инше, сильнійше й грімкійше средство легального протесту, то я був би моїх послів осудив, що они після такого факту єго не хопили ся!

Манула уже, слава Богу, пора — а найтяжша она була для молодих совісних послів, — коли то деякі наші «політики» під впливом політично неспілих статей кричали гордовито: що то гімназія, що то якась паралелька! — або як часто тепер кличе ся: або увесь нарід має стати під стяг соціальної демократії, або — «погорда!» Сконцентрувалася уже наша суспільність на стільки, що не вимагає від своїх послів річей в даний момент неможливих, а вдоволяє ся здобутком культурних етапів, до котрих осягненя зачинає уже по трохи суспільність помагати послам своїм й сама: петиціями і матеріялами.

Сей культурний обяв, котрий робить з піску — нарід, сей обяв зсолідаризуваня мас народних з тими, котрих судьба покликала до активної роботи в репрезентаційних інституціях чи там при иншій езекутиві — сей обяв замінений мною уже в послідних літах мого послованя — найшов тепер найкращий вислів 1) в солідарности і жертвенности наших послів, 2) в відгуку суспільности, котра в принципі покликала як-раз тих самих послів найважнішими пе-

